

Tweede Kamer der Staten Generaal
Vaste Kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. Mevrouw O.C. Tellegen
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Geachte mevrouw Tellegen,

Een goede motorische ontwikkeling vormt de basis voor een actieve en gezonde levensstijl. Immers, als je goed wordt in bewegen dan wordt het leuk en dan blijf je het doen. Bewegen en gezondheid zijn derhalve belangrijke uitgangspunten voor de pedagogische opdracht van alle (basis-) scholen in Nederland; een actieve en gezonde jeugd leidt tot een actieve en gezonde samenleving. Veel bewegen is daarin een vanzelfsprekende en belangrijke voorwaarde, maar dit zegt echter nog niets over de kwaliteit van het bewegen en het bewegen samen met anderen. Vooral het **goed** leren bewegen en jezelf **competent** voelen bij het bewegen blijkt kinderen de grootste kans te bieden op een leven-lang-bewegen. Kwalitatief hoogstaande gymlessen voor kinderen op basisscholen vinden de Vereniging Hogescholen en de PO-Raad dan ook cruciaal. Als vertegenwoordigers van het primair en het hoger onderwijs hebben wij het wetsvoorstel voor het bewegingsonderwijs van de heer Van Nispen met interesse gelezen. Op maandag 10 september organiseert uw Kamer een rondetafelgesprek over het voorstel van de SP. Graag geven ondergetekenden u voor dit gesprek hun gezamenlijke standpunt mee.

Samenwerken voor goed bewegingsonderwijs

Het wetsvoorstel van de heer Van Nispen betreft regels over de kwalificatie van leraren en het vaststellen van een minimum aantal uren voor het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs. Het voorstel beoogt dat ieder kind op de basisschool minimaal drie uur bewegingsonderwijs krijgt per week, aangeboden door een gekwalificeerd vakdocent. De SP wil het bewegingsonderwijs verbeteren door de bevoegdheid voor het vak te beperken tot docenten die een opleiding aan de Academie voor Lichamelijke Opvoeding (ALO) hebben voltooid. De PO-Raad en de Vereniging Hogescholen zijn het er mee eens dat deze vakdocenten van groot belang zijn om kinderen te inspireren meer te bewegen en bewegingsvaardiger te maken, maar zijn er ook van overtuigd dat een gezonde leefstijl voor kinderen meer behelst dan een paar uur gymles per week. Bevoegde groepsleerkrachten kunnen samen met vakdocenten een belangrijke rol spelen om ervoor te zorgen dat het bewegen van kinderen ook in andere lesprogramma's wordt geïntegreerd. De ondertekenaars vinden dat beide vakbekwame leerkrachten, met ieder hun eigen specialisaties en kwaliteiten, van belang zijn om kinderen te leren bewegen én meer te laten bewegen. Juist dit gedifferentieerde aanbod kan elkaar goed aanvullen en geeft scholen de ruimte om bewegen zo in het onderwijs in te passen dat het aansluit bij behoefte en mogelijkheden.

Bevoegde leraren voor de klas

Op dit moment krijgen de meeste leerlingen in het primair onderwijs twee uur gym per week, zoals in 2014 door de het ministerie van OCW en de PO-Raad is afgesproken in het bestuursakkoord. Dat gebeurt op nagenoeg alle scholen door een bevoegde (vak)leerkracht. De ondertekenaars vinden het van groot belang dat alle gymlessen worden verzorgd door een bevoegde (vak)leerkracht. Daaraan moet de komende tijd verder gewerkt worden. In de recente actualisatie van het bestuursakkoord PO is afgesproken het bewegingsonderwijs een impuls te geven: scholen committeren zich om minimaal twee lessen per week bewegingsonderwijs te geven in de groepen drie tot en met acht én om alle lessen bewegingsonderwijs te laten geven door een bevoegde leerkracht. Een leerkracht in het basisonderwijs is bevoegd om bewegingsonderwijs te geven wanneer hij of zij een eerstegraads lerarenopleiding lichamelijke opvoeding (ALO) heeft afgerond, na de Pabo de leergang bewegingsonderwijs heeft afgerond, een leerkracht is met tijdelijke brede bevoegdheid (volgt voornoemde leergang), of is afgestudeerd aan de Pabo voor 2005. Tussen 2015 en 2017 hadden leraren de mogelijkheid om via de Lerarenbeurs de bevoegdheid gym te halen. Voor het behalen van de aanvullende bevoegdheid is enorme belangstelling bij leerkrachten én schoolbesturen en van de leergang wordt goed gebruikt gemaakt. Scholen geven aan tevreden te zijn over de kwaliteit. In de actualisatie van het bestuursakkoord van de PO-Raad met het ministerie van OCW is afgesproken dat de lerarenbeurs bewegingsonderwijs per 2019 opnieuw wordt geopend.

Er is dus flink geïnvesteerd om het aantal bevoegde leerkrachten te vergroten en de kwaliteit van het bewegingsonderwijs verder te versterken. Het voorstel van de SP om de leergang te stoppen doorkruist het huidige gevoerde beleid. De diskwalificatie van alle leraren die wel een bevoegdheid bewegingsonderwijs hebben gehaald zien de ondertekenaars van deze brief als kapitaalvernietiging en de groep leraren die benadeeld wordt door dit wetsvoorstel is enorm.

Aantrekkelijkheid van een dubbele bevoegdheid

Voor de aantrekkelijkheid van het beroep van leraar is het belangrijk om de bevoegdheid voor het bewegingsonderwijs ook via de Pabo leergang te kunnen behalen. De leergang bewegingsonderwijs maakt de Pabo ook aantrekkelijker voor jongens. Met het oog op het oplopende lerarentekort lijkt dit ons van groot belang. Tevens denken we dat het een meerwaarde kan zijn als de groepsleerkracht de gymlessen verzorgd. Bewegingsonderwijs vergt naast motorische vaardigheden, ook de combinatie met sociale interactie, reguleringsvaardigheden en psychologische aspecten, kortom de pedagogische component weegt zwaar mee. De leraar ziet de leerling ook in een andere setting tijdens het bewegen. Op deze manier wordt het beeld dat de leerkracht van de leerling heeft verrijkt, wat ten goede komt aan de totale ontwikkeling van een kind.

Belangrijk om hier te noemen is een mooi initiatief vanuit enkele hogescholen (o.a. Hogeschool Arnhem Nijmegen HAN, Fontys Hogescholen) om de Pabo aantrekkelijker te maken (o.a. voor jongens) én tegelijkertijd de kwaliteit van het bewegingsaanbod op basisscholen aan te pakken is het **PABALO** traject waarin studenten met een vijfjarige studie een dubbele bevoegdheid halen; Pabo en ALO. De eerste studenten zijn dit jaar gestart.

Gezonde school en leefstijl

Ondergetekenden vinden dat we breed moeten blijven inzetten op het stimuleren van bewegen en een gezonde leefstijl door scholen, maar ook door partijen buiten de school. Scholen maken belangrijke stappen in het toevoegen van bewegen in het onderwijsprogramma door bijvoorbeeld buiten les te geven of door bewegen te integreren met bijvoorbeeld taal- of rekenlessen. Daarnaast wordt binnen curriculum.nu door een ontwikkelteam van leraren gewerkt aan het leergebied Bewegen en Sport¹, waarbij vanuit een integrale visie bewegingsonderwijs wordt vastgelegd in de kerndoelen. Het lijkt de ondertekenaars een slecht plan om nieuwe wijzigingen in het curriculum toe te voegen nu we in het proces zitten in de herziening van het landelijk curriculum.

Daarnaast stelt de Grondwet in Artikel 23 dat schoolbesturen zelf verantwoordelijk zijn voor de richting en inrichting van het onderwijs. Door middel van het voorschrijven van een wettelijk minimum aantal lessen wordt deze vrijheid doorbroken. We achten het onwenselijk de vrijheid van richting en inhoud van het onderwijs te doorbreken en vinden de precedentwerking naar andere vakken en domeinen een reëel gevaar.

Uiteindelijk staan scholen niet alleen in het stimuleren van een gezonde leefstijl. Bewegen in de school en het sportleven buiten de school zien we als een verlengstuk van elkaar. Deze werelden moeten in de toekomst nog beter aan elkaar verbonden worden om leerlingen te inspireren te bewegen. Ook ouders, de rijksoverheid, gemeenten en sportverenigingen werken daarom samen met scholen, bijvoorbeeld in programma's als Jongeren op gezond gewicht en de Gezonde School. Om bewegen op scholen een impuls te geven werkt de PO-Raad mee aan het vignet Gezonde School, samen met de VO-raad en de MBO Raad, GGD DHOR Nederland, RIVM Centrum Gezond Leven, regionale GGD'en, KVLO, gezondheidsfondsen, maatschappelijke organisaties en thema-instituten op het gebied van een gezonde leefstijl op school. Dit programma Gezonde School wordt mogelijk gemaakt door de ministeries VWS, OCW, SZW en EZK. Inmiddels zijn er duizend scholen in het primair onderwijs een Gezonde School.

Praktische bezwaren

Een verplichte inzet van vakleerkrachten in het primair onderwijs heeft forse financiële consequenties. Het gaat hierbij om jaarlijkse kosten uiteenlopend van 48 miljoen tot 204 miljoen euro, afhankelijk van de variant waarvoor gekozen zou worden schreef toenmalig staatssecretaris Dekker vorig jaar aan de Tweede Kamer.² Het Mulier Instituut rekende voor dat de inzet van vakleerkrachten voor drie lessen gym per week, met voldoende gymlokalen, 790 miljoen euro extra kost.³ Er bestaat op dit moment geen dekking voor deze kosten. Daarnaast wordt de haalbaarheid van (meer dan) twee uur gym per week bemoeilijkt door praktische barrières: zo zijn er bijvoorbeeld te weinig accommodaties waar scholen gebruik van kunnen maken. Daarnaast maken de

¹ Bijgestelde conceptvisie op het leergebied Bewegen & Sport, te raadplegen via: <https://curriculum.nu/wp-content/uploads/2018/06/Bijgestelde-conceptvisie-op-het-leergebied-Bewegen-en-Sport.pdf>

² Brief Regering, 'Nadere reactie op de initiatiefnota van het lid Rudmer Heerema: "Lichamelijke opvoeding is een vak, juist in het basisonderwijs: Een pleidooi voor beter bewegingsonderwijs op de basisschool gegeven door vakleerkrachten" en aanbieding onderzoeksrapport bewegingsonderwijs en vakleerkrachten', 24 februari 2017. Te raadplegen via: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2017Z03330&did=2017D06838.

³ Onderzoek Regioplan Beleidsonderzoek & Mulier Instituut, Bewegingsonderwijs en vakleerkrachten, 2017.

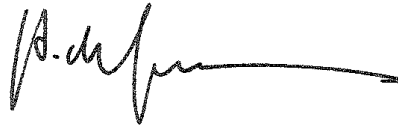
ondertekenaars zich ernstig zorgen over of het aantal benodigde vakdocenten wel beschikbaar is. Een verplicht derde uur gym is daarmee onhaalbaar én onbetaalbaar.

Tot slot: Het huidige wetsvoorstel legt de verantwoordelijkheid van het bewegen van kinderen neer bij scholen. De ondertekenaars zijn van mening dat kinderen overal moeten bewegen: op school, maar ook thuis, onderweg naar school, tijdens de gymles en in hun vrije tijd. Hier is niet alleen de school verantwoordelijk voor, dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van partijen rond de school en vooral ook ouders. Met deze brief vragen we de Tweede Kamer de samenwerking tussen deze partijen te stimuleren. Scholen moeten voldoende bewegingsonderwijs verzorgen, maar met alleen bewegingsonderwijs redden we het niet om kinderen op een gezond gewicht te krijgen of de motoriek te verbeteren.

Met vriendelijke groet,

Rinda den Besten
Voorzitter PO-Raad

Thom de Graaf
Voorzitter Vereniging Hogescholen